

Senedi İttifak¹

17 Şaban 1223 (1808)

Elhamdü lillâhillezi eyyidül islâmi biricâlin kaamu alâ sakîn vahidu ve ittifak ves-salâtu vesselâmu alâ seyyidina Muhammedillezi refea an ümmetihin nifâku veşşikak ve alâ âlihi ve asnabihillezi içtehidu fi sebिलihi bilvifak.

(Amma b'ad) Sebebi tahriri kitabı meyamin nisâb oldur ki cümlelerin velinimetli olan Devleti Aliyei Osmaniye Saltanatı Muhammediye olup bâavnî Hazreti Huda ibtidai zuhurundan ilâ yevminâ hâzâ mazhar olduğu fütuh ve galibiyet ve şanu şevket ittihad ve ittifak ve ref'i nefsanîyet ve şikak ile hâsıl olduğu varestei kaydı işaret iken bir müddetten beru iktizai gerdişi çerhi gerdan ile şirazei eczaî nizam perişan ve vükelâi devlet beyninde ve taşra memalik hanedanları meyanında esbabı şittadan nâşi nefsanîyet ve şikak hâlâtı nümâyân olmak mülabesesi ile Saltanatı Seniye'nin kuvveti sureti teşettüte mübeddel ve dâhilen ve haricen nüfuzu muhtel ve bu halet bâyü gedâ ve alâ ve edna hakkına yâni umumen Milleti Beydai Ahmediye'ye murisi vehnü hâlel olmağla refte refte ne sureti kerihîyi müntec olduğu ve bigayri hakkın vaki olan fezâyihî mâlûme takribiyle esasî saltanat mûnderis olmak rûtbesine vardığı itiraf kerdel sıgaru kibar olup (fa'tebirû yâ ulil ebsar) nassı celilüşşanı üzere sevâbıkı muamelâtan ahzı ibret ve deaimi nizamı dinü devleti ikame ve ihyai kelimettullahilulyâ niyeti hayriye-siyle bu teşettütün ittifaka tebdiline ve ol veçhile Devleti Aliye'nin kuvveti kâmilîsi esbâbını istihsal ve izhara bezli makderet eylemek uhdei diyanet ve zimmeti sadakate mütehattim ve vacib olduğunu cümlemiz derkü iz'an birle mecalisi müteahhide akdo-

¹ Cevdet Paşa, *Tarihî Cevdet*, Cilt: 9, s.278, Dersaadet 1309.

Server Feridun, *Anayasalar ve Siyasal Belgeler*, s.1, İstanbul 1962.

lunarak cümlemiz yekvücûd ve ittihad ve ittifak ile ihyai dinü devlete sârifi vüs'u mec-hûd olup ikmâli kuvveti ve mevaddı sairei mülkiyeyi müzakere ve zevabıtı hasenesini şiraze bendi istişare ettiğimize mebni işbu ittifak şeraitini dahi berveçhi âti senede rabt ve tevsik etmişzdir.

Şartı evvel : Şevketlû mehabetlû velinimeti âlem velinimetimiz efendimiz hazretleri kutbi dairei devleti ebed müddet olmalarıyla gerek zâtı şevket simatı mülükânelerine ve gerek teşyidi bünyanı Saltanatı Seniyelerine Hazreti Rabbelâleminin lütfu ihsanına istinad ve imdadı ruhaniyeti Cenabı Risaletpenâhiye tevessülen cümlemiz müteahhid ve zâmin olup vaktin minel evkaat gerek vüzera ve ulema ve rical ve gerek hanedan ve gerek bilcümle ocaklar taraflarından kavlen ve fiilen, sırren ve alenen bir gûna ihañet ve hilafı emrû rıza tavru hareket zuhur ederse bâdettahkik cesaret edenin te'dip ve ibret kılınmasına dâhilen ve hâricen cümlemiz bilittifak ikdam ve gayret edüp bu maddede müsamaha zuhur ederse anın dahi bilittifak te'dip ve tenkiline ciddi tâm oluna ve bu dairei ittifaka dahil olmayan bulunur ise cümlemiz ana davacı olup kavlen ve fiilen şartı ittihadı riayet eylemesine ve dahil olmasına cümlemiz tarafından cebroluna. Velhasil Şevketmeâb Efendimizin gerek zâtı humâyunlarına ve gerek mülk ve kuvveti Saltanatı Seniyeye ve evamiri aliyelerinin ve merazii aliyelerinin muhafazasına ve fesat ve ihanetten vikayesine mâlen ve bedenlen cümlemiz umumen taahhüd ve tekeffül edüp kendülerimiz hayatta oldukça zatlarımız ve hayatta olmadıkça evlâd ve hanedanlarımız zâmin ola ve bu veçhile cümle hakkında hüsni teveccühi Hazreti Padi-şâhi derkâr olmağla ifai levazımı şükrgozari ve hidmetkâriye aleddevam sarfi yârâi liyâkat kılına,

Şartı sani: Devleti Aliye'nin bekası ve kuvvet ve şevketinin tezayüdü cümlemizin zat ve hanedanlarımıza mabihilbekâ olduğuna binaen cümlemiz beyninde bilmüzakere karar verildiği üzere tezayüdi kuvveti saltanat için Memaliki Hakaniye'den tahriri tertib olunan asakir ve neferatın mecalisi müzakeratta verilen nizam mucibince devlet askeri olarak tahrir ve tekmiline ve aleddevam bekasına cümlemiz sayii ikdam edüp nizam ve rabitalarına dâhilen ve hâricen mecmu'î erkân ve hademe ve hanedân ciddi tam eyliyeler ve işbu asakir tertibi maddesini kıvami dinü devlet için ittifakı ârâ ile karar bulmuş olduğuna mebni inkılâbı zaman ile bu hüsrandır yahut şöyledir böyledir deyu tahriki erbabi fesad ve hased ile tagyirini kimesne tecviz eder ve ocaklar tarafından itiraz ve muhalefet olunursa cümlemiz aleddevam davacı olup takbih ve feshü tagyirine cesaret değil fethi şefe edeni hain bilüp alelittifak te'dip ve def'u ref'ine cümlemiz ikdam ve gayret eyliye ve bu babda birimiz muhalefet eylemiye ve Devleti Aliye'nin her ne taraftan olursa olsun düşmeni zuhurunda umûmen mukabelesine sür'atli azimet def'ü tenkiline sarfi makderet etmek esası nizamdan olmağla bu usulün bir yakitte mugayiri hareket vaki olmaya.

Şartı salis : Kıvam ve ferî saltanat cümlemizin akdemi âmâli olup bu babda alelittifak gayret eylemeğe müteahhid olduğumuza mebni tezayüdi kuvvet için teksiri askere ikdamımız misillü gerek Beytül mâli müslimin'in ve gerek varidatı Devleti Aliye'nin

muhafazasına müteahhid olup mahallerinden tahsil ve tediyesine ve telef ve hasarattan vikayesine ve evâmiri Padişahî'nin infaz ve icrasına ve herkim muhalefet ve ademi itaat ederse bilittifak tedibine cümlemiz müteahhid ve mütekeffil olmağa bu usûle daimâ riayet oluna.

Şartı râbi : Devleti Âliye'nin ötedenberi usûlü nizam ve kanunu kâffeî emrû neyhi Padişahî hariç ve dahil cümle erkânı vükelâya Makamı Vekâleti Mutlaka'dan sudûr etmek sureti olmağa bâd'ezin herkes büyüğünü bilüp vazifesinden hariç umura tasaddi eylemiye. Ve kâffeî emrû nehy Makamı Sadareti Uzma'dan sudûr eyliyen ve ol emrû nehy mahzâ emrû neyhi Padişahî olmağa hilâfına kimesne cesaret eylemiye ve her kim umurundan hariç memuriyeti olan maslahattan ziyade aharın memuriyetine tasaddi eder ise cümlemiz davacı olup filân maslahat filânın memuriyeti iken filân zat şu vech ile müdahale etmiş deyû ol memuriyetten ref olunmasına ve taarruzâtın alelûmum ref'iyle her umur Makamı Vekâleti Mutlaka'ya arzû istizan olunarak emrû reyî Sadaret penâhi üzere hareket olunmağa cümlemizin taahhüdünden başka Makamı Sadareti Uzman dahi hilâfı kanun ve muhilli taahhüd irtikâb ve irtişa ve gerek taşraya ve gerek umûru dahiliyeye müteallik Devleti Aliyeye âcilen ve âcilen muzır olacak sair gûna mekârihe ibtidar olunur ise cümlemiz davacı olup bilittifak men'ine ikdam eylemimiz şart ola ve men'ini bana söylediler diye ol vekilî mütlak söyleyenlerden birisine azvî müfteriyât ile nefsanîyet eder ise anın dahi men'ine ve muhafazasına cümle tarafından taahhüd olunmağın bunlara dahi dâima müraat oluna.

Şartı hâmis : Zâtî Hümayûn'un ve kuvveti Saltanatın ve nizamı devletin muhafazasına cümlemiz kefil ve müteahhid olduğumuz misillû gerek memalik hanedanları vücûhunun Devleti Aliye'den ve gerek dahilde olan rical ve erkânı devletin birbirinden emniyeti şartı a'zam ve tahsili emniyet ve itminan dahi cümlelerin ittihad ve ittifakıyla birbirlerine kefalet ve zimana mütevakki idüğü emri gayri mübhem olmağa dairi ittifaka dahil olan gerek hanedan ve âyân ve gerek vükelâ ve rical birbirlerinin zâtına ve hanedanına kefil ve zamin ola. Şöyle ki : hanedanlardan birisinin hilâfı şartı ittihad bir hareketi tebeyyün etmedikçe tarafı Devleti Aliye'den yahut taşralarda vüzerâ ve birbirlerinden taarrüz ve ihanet ve sui kasid vukua gelir ise uzak ve yakın denilmeyip cümlemiz davacı olarak mütecasir olanın te'dip ve def'ine bilittifak ikdam oluna ve kendüleri hayatta iken kendülerine ve ba'del vefat hanedanlarının bekaı muhafazasına cümle vükelâ zamin ve müteahhid olmalarıyla ol hanedanlar dahi zîri idarelerinde olan âyânlara ve vücûha zamin olalar. O makûle âyân ve vücûha hanedanlardan birisi tamamen veya vechi ahar ile nefsanîyet ve bir gûna sui kasid etmeyüp eğer hilâfı taahhüd ve rıza bir gûna cünha ve cinayeti zahir olur ise ba'dettahkik Makamı Vekâleti Mutlakadan bilistizan def'ü ref'ine ol hanedan ikdam edüp yerine aharını intihab eyliye. Ve herkes uhdesine muhavvel mahal hududundan hariç bir karış mahal taarruz ve tasaddi etmeyip her kim tecavüz eder ise uzak ve yakın denilmeyerek cümleten davacı olup meneyliyeler ve mütenebbih olmaz ise baisi şikaak olanın def'ü tenkiline bilittifak ikdam oluna ve cümle vücuh ve hanedanlar ve âyânı memalik yekvücut olup alelittifak def'i ihtilâli şikaka seddi nitak eyliyeler. Ve her kim fukaraya zulmü taaddi eder ve şeriatı

Mutahhara'nın icrasına muhalefet eylemler ise anın dahi te'dip ve terbiyesine bilittihad sây oluna ve cümle hanedanlar ve âyanlar hakkında bu veçh ile tekeffül olunduğu misillü vükelâ ve ulemâ ve rical ve hademel Saltanata dahi vakten minel evkaat tahrik ve ifsad ile bir taraftan bir gûna ihanet ve sui kasid vukua gelmesine ve te'dibini mucip cünhası cümle indinde gereği gibi taayyün etmedikçe nefsaniyeten tekdir olunmamasına ve zât ve hanedanlarına cümle hanedanın ve vücuh kefil ve müteahhid olmalarıyla bir vakitte hilâfına hareket olunmaya ve eğer hasbelbeşeriye birinin cünhası zuhûr eder ise ol cünha cümle indinde ba'dettaayyün Makamı Sadareten töhmetine göre te'dip oluna.

Şartı sâdis : Asitanede ocaklardan ve saireden bir gûna fitne ve fesad hâdis olur ise bilâistizan cümle hanedanlar Asitaneye vürûda şitap edüp mutecasir olanların ve ol ocağın kaldırılmasına, eğer sınıf ise bu defa bailsi fitne olan Boğaz Kal'ası neferatının kaldırıldığı misillü kendüleri kahru tenkil ve dirlik ve esamileri ref' olunmak ve eşhas-tan ise her ne tabakadan olur ise olsun bittahkik idam kılınmak hususuna cümle hanedan ve vücuh memalik müteahhid ve cümlesi olup Asitane'nin emniyetine ve istihsal esbabına kefil olmağla bu rabital kaviyye ne makule esbaba tevakkuf eder ise istihsaline bilittifak ve aleddevam ikdam ve gayret oluna.

Şartı sâbi' : Fukara ve reayânın himayet ve siyaneti esas olduğuna nazaran hanedan ve vücuh tarafından ziri idarelerinde kazaların asayişine ve fukara ve reayânın tekâlif emrinde haddi itidale riayet hususuna dikkat olunmak lâzimedden olmağın ref'i mezâlim ve taaddi ve tekâlif hususuna vükelâ ve memalik hanedanları beyinlerinde bilmüzakere ne veçh ile karar verilir ise anın devâm ve istikrarına ve mugayir olarak zulmü taaddi vukua gelmesine itinâ oluna. Ve her hanedan yekdiğerinin haline nezaret birle hilâfi emrû rıza ve mugayiri Şeriatî Garrâ zulmü taaddi eden olur ise salimen anilgaraz Devleti Aliyeye ihbar eyleyüp bilittifak men'ine ikdam oluna. Ve işbu şeriatî seb'aya bilmüzakere karar verilüp hilâfına hareket olunmamak üzere kalem billah ve ahd birresül vakti olmağla hıfzen ilmevasik işbu senedi muteber ketbû tenmik olundu. (Femen beddelehu ba'dema semî' ahû feinnemâ ismühu alelleziyne yubeddilunehu innallâhe semî'un alim.)

Zeyl

İşbu senedi muteberin havi olduğu şeriatî dinü Devleti Aliye'nin te'yid ve ihyası emri ehemmine esas olup aleddevam düstürül amel tutulması vacib olmağla tebeddül zaman ve zevat ile tagyiri mümkün olmamak için Makamı Sadaret ve Mesnedi Fetvâyı bundan böyle teşrif edecek zevat dahi ibtidai nasb ve mesnedlerine kuudlarında bu senedi hatmü imza edüp harf ve harf icrasına ikdam eyleyeler. Ve hini tebeddülde meşgale takibiyle işbu hatmi sened maddesi tehhür kesbetmemek için gerek Vekâleti Mutlaka gerek Meşihatî İslâmiyye tebeddül ettiği gibi derakab Beylikçiyi Divanı Hümâyün bulunanlar asil senedi kalemden alıp kethuda ve reisülvakt olanlara ihtar birle Vekâleti Mutlaka yahut Meşihatî İslâmiyye mesanidine kuud eden zevata hatmü imza ettirmek üzere bu nizam dahi Divanı Hümâyün Kalemine kayd ile düstürül amel

tutula ve işbu senedin iktiza edenlere suretleri verileceğine mebni bir sureti Nezdî Aliî Taçdârîde mahfuz olup dâimen ve müstemirren icrasına bizzat Şevketmeab Efendîmîzin nezareti seniyeleri şâmil ola vesselâm.

